

МБН 26.122
КРУШЕВАЧКА ГИМНАЗИЈА

ИЗВЕШТАЈ

ЗА

1897-98

ШКОЛСКУ ГОДИНУ

БЕОГРАД

ШТАМПАРИЈА ПЕТРА К. ТАНАСКОВИЋА — 855

1898.

1971. 10. 10. 10.11.1971
 Милош Милош
 1971. 10. 10. 10.11.1971
 II 3590

гам
 чес
 нар
 мно
 нар
 шло
 лиш
 цни

нар
 су
 од
 ота
 јели
 герм

мењу
 црта
 изме
 прво
 разви

188.562

ПОЛОЖАЈ СРПСКИХ ЗЕМАЉА ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКОГ ИСТОКА И ЗАПАДА

У обичном говору, новинама, школским књигама па и у делима чисте науке чује се и то врло често реч о, вековима, незгодном положају нашега народа између европског Истока и Запада. Па и многи писци од науке држе, да би стање српског народа, у опште узев, било много боље у прошлости и садашњости да нам се преци не населише на граници латинског Запада и грчког (доцније турског) Истока.

Мени се чини, кад се проматри васколики народни живот, може се са доказима тврдити, да су Срби имали чешће више користи него ли штете од географског и политичког положаја своје нове отаџбине између два културна света — старог, јелинско византиског, Истока и новог, латинско-германског, Запада.

И овај кратки састав (који се у главном намењује ученицима) има смер да у најопштијим цртама прикаже: да је српски народ имао и неизмерне користи од свог географског положаја — *прво (I) у политичком па за тим и у (II) културном развоју.*

122.562

I

Познато је да у животу народа као и обичних људи имају велику важност прилике у којима се неки народ налази. — Одвело би нас далеко кад бисмо говорили о свима погодбама које утичу на стварање политичке организације ма кога народа. Овом приликом довољно је напоменути, да су, по социјално-историским наукама, била у главном три важна момента у стварању свију познатих држава старог и новог света: *природа народа* (његова индивидуална способност у борби за живот), *природа и географски положај отаџбине* и *политички моменат* кад се неки народ појављује на историјској позорници.

* * *

Држава је прва културна друштвена тековина од огромног значаја за све гране народног живота, управо основа васколиком напретку неке нације. Од колике је важности та, у првом реду, политичка тековина и за саму егзистенцију народну довољно је као пример навести Словене у Аустро-Угарској, Германији и Турској па да се види, како је страшна будућност сваког народа кад га интернационална борба затече у туђој држави.

Кад са ове тачке културног живота људског посматрамо прошлост и садашњост словенских народа, можемо наћи, и у старој и новој историји, многобројна сведочанства о политичкој неспособности Словена, којима урођени племенски сепаратизам не даде да за краће време и без великих жртава дођу до веће и сталније друштвене организације.

зб
ве
пр
ти
не
до
ди
ин
ст
Бу
ис
оп
ни
већ
као
се
вен
вес
и у
држ
су
јати
држ

зем
нош
у то
турн
слов
стан
Да т

Док су народи у борби за живот пропадали због неких других друштвених недостатака словенско задоцњење у образованости као да се може протумачити само осуством појмова за веће политичке целине. Зато се новија и старија историја не устежу рећи, да су многа словенска племена до државе дошла тек туђом помоћу. За Русе традиција и историја њихова имају доказа да им је иницијатива за стварање велике државе донета са стране. Тако је било у Пољској и старој и новој Бугарској. Таквих је факата по доста у политичким историјама словенским па се најпоследње дошло и до општег мишљења, да су *Словени* били увек *способни за све гране културног живота* осим за *стварање већих и самосталних држава*. Ово опште правило као да се не може и на Србе у свему применити, јер се на овом месту наша историја разликује од словенских јој друга. Истина и наша политичка повесница има несумњивих доказа о томе, како је и у Срба тешко и полагано сазревала мисао о државном јединству, али нигде нема спомена да су нам династије страног порекла донеле иницијативу за груписање племена у једну, народну државу као што је било у Русији и Бугарској.

* * *

Кад се Срби у почетку 7. в. населише у ове земље нису изненадили Византију ни многобројношћу нити својим освојачким особинама, али су у току неколико векова борбе политичке и културне изашли са више успеха од многих других, словенских и несловенских племена, која се настанише у границама источне римске империје. Да тако буде, томе је највише припомогао гео-

графско-политички положај нове отаџбине српске која се нађе у тачкама равнотеже између Истока и Запада.

Одмах, у почетку 7 в., саме државне прилике у Византији иђаху на руку растуреним племенима српским да се окупе у веће политичке целине под својим народним старешинама. Тадашњем цару византиском, Ираклију беше сва пажња скренута источним границама царства а за одбрану северо-западних крајева Балкана цар организова Србе и Хрвате под врло повољним условима за оба народа. Ова прва организација српских племена у већу целину учинила је, да се племена не распрште по царевини византиској као друга словенска и да тако расута временом постану плен јачих и културнијих суседа; ова повољна политичка прилика на уранку живота у овим земљама била је од пресудног значаја за сву будућност српску — јер су нови народи, улазећи у латински запад или грчки исток, имали много више муке док се утврдише у новој отаџбини која је многи-ма била и гроб народности њихове. Држим да би приближне судбине били и Срби да се населише у ком другом крају византиске царевине.

* * *

Део Балкана од Тимока до Врбаса, од Врбаса до Шаре и скопске Црне Горе, и од Саве и Дунава до Јадранског мора био је у почетку 7 в као и данас средиште српских земаља. Док се је на све стране по Балкану непрекидно ратовало, у овом српском крају, може се рећи, био је у главном мир све до почетка 9 века. За ово двеста година мира.

у средини српских земаља вршио се је врло важан процес, настало је посрбљивање ранијих становника у овим крајевима. За то је време и сепаратизам племенски већ прилично ослабио те се почетком 9 в. чује и опште, народно име „Срби“ на супрот племенским називима. Ти су резултати били од неоцењеног значаја за живот српски у овим земљама. Имајући то на уму, кад се у мислима пренесемо у византиску империју оних бурних политичких времена 7 и 8 века — може се слободно рећи, да су Срби били врло срећни у избору нове отаџбине.

Грци би први сметали мирном развоју националних и политичких идеја у Срба али су они за сто и више година (по српском досељењу) били заузети борбом с Арапима, подалеко од српских крајева. И кад у другој половини 8 века Византија изађе са свима средствима против Словена у Тракији, Македонији, Епиру и т. д. — у Србе не дираше из два разлога. Прво што беху подалеко од центра државног а друго што Византија крајем 8 века започе крваву и дуготрајну војну са Бугарима, а на северо-западу Франци јој заузеле Срем, Славонију, Босну до Врбаса и Далмацију до Цетиња. Те и тада српске области не беху на ударцу политичким смеровима византиским, јер је било више разлога бити у миру са Србима, који се сада као византиски савезници нађоше између Франачке и Бугарске, непријатељица византиских.

800 године франачки краљ, Карло Велики прогласи се „римским царем“ и тад се први пут у видљивом облику стави на супрот Византији латинско германски свет. Између ова два моћна противника била је српска отаџбина — потребна

за разноврсне сврхе и једној и другој страни. Те се може рећи од тога је времена политичка самосталност српска била условљена у антагонизму новог и старог света, Рима и Византије. То је и објашњење оном факту што Срби порано дођоше до неке засебне политичке целине у временима непрекидног ратовања и у близини силних суседа какви тада беху Грци, Бугари и Фрузи. Изван сумње је да је томе помогао више положај земаља него ли снага српских племена.

Од колике је вредности био тај положај види се тек онда кад се обазremo на историју других словенских племена на Балкану и по другим крајевима Европе. У 7 и 8 веку, по своме становништву, беху словенске области: Тракија, Македонија, Тесалија, Епир, Јелада и Пелопонез. Словени у тим земљама нису били заостали иза Срба ни бројем ни храброшћу у борби па ипак после неколико векова те се области јављају у историји као чисто грчки крајеви. Тотална народна пропаст словенске у тим земљама догодила се је највише због њихове близине грчким, културним и политичким, средиштима. Из истог су узрока пропала и она многобројна и јуначна племена словенска у полапским и побалтским крајевима, јер им отаџбина, стицајем прилика беше са свим у политичкој свери германској.

У средњем веку беше борба између Истока и Запада и на пољу просвете, особито црквене. Верско је питање тада имало врло великог значаја политичког и културног. Рим и Византија изобилно се користише и у политичком смислу ширењем Хришћанства међу многобошцима. Млада племена словенска јавише се згодним пленом Гр-

ци
ве
се
ти
ве
от
це

ђа
да
пр
по
ве
би
Јо
Ср
101
ма
пр
об
на
ти
му
ср
ску
ос
кра
сам
пос
лит
па
прс

цима и Латино-Германима, који им под видом вере наметаху своју културу и народност. У Срба се утврди хришћанство скоро нечујно, без политичких потреса, без националне штете. Тешко је веровати да би се то тако свршило, да нам је отаџбина била на ком другом месту — негде ближе центру латинском, германском или грчком.

* * *

Кад и површно разгледамо политичке догађаје на Балкану 10 и 11 века опет нам се чини да је географски положај српске отаџбине много припомогао, што нам се тада са свим не изгуби политичка самосталност. Симеун бугарски у 10 веку доведе Византију у стање вазалства али Србима потпуно не завлада. 971. године грчки цар Јован I Цимисхије са свим уништи Бугарску а Србима опет оста слободно јадранско приморје. 1019. године Грци покорише и државу сковенско-маћедонску и своју власт као у време Јустинијана проширише до Фрушке Горе а српске приморске области признаше само врховну власт грчку. Да нам отаџбина, у то време, беше подалеко од латинског Запада цар Василије II не би имао много муке да потпунце завлада и темом далматинском, српским приморјем — али би ту наишао на римску црквену област, чије се границе у то доба особито поштоваху. И јунаштво кнеза Војислава, краља Михаила и Бодина било би можда дело само вредно спомена али без трајних и корисних последица по континуитет српског развика политичког, да се у 11 веку не јави Запад у лицу папа, Нормана и Крсташа као отворен и страشان противник старој Византији.

У почетку 12 века наступише врло критични тренуци по Србе и Хрвате, а Бугари одавно беху у ропству византиском. Хрватска по свом међународном положају већ тада била је сва у области католичког Запада, те се њеним домаћим раздорима користише Млеци и Угарска, нарочито ова последња с којом Хрватска дође тада у тешку политичку везу од које се ни до данас није ослободила. Равнотежа између Истока и Запада и овом је приликом олакшала политичку судбину српског народа и то у времену силног грчког цара Минојла. Али друга половина 12 и цео 13 век у нашој историји најјасније показује од колике је вредности био положај наше отаџбине по снажење политичке моћи српске на Балкану. У тим су вековима супротне тежње Истока и Запада неизмерно користиле Србима, особито после Пада Цариграда (1204 г.) у латинске руке. Из тог су времена успеси Немањини. Св. Саве, Стевана Првовенчаног, краља Уроша I и Милутина.

Обновљено грчко царство (1261 г.) беше сувише слабо политички, морално и материјално. Земље византиске у Малој Азији заузеше Турци Селџуци и Османлије а најлепше крајеве, Европе грчке, у приморју јегејском и јонском држаху Млечићи, Ђеновљани и Француски ритери. Док је тако Исток ослабио није боље било ни на западу, јер од 14 века у народа романско-германских настају опет разноврсне социјалне, верске, политичке и културне мене, те је, може се рећи, Балкан у првој половини 14 века остављен био балканским Словенима међу којима Срби после велбушке битке (1330 г.) беху најмоћнији политички и културно. И тада је, између осталог, згодан поло-

жа
пр
ли
Ар
обе

сто
се
пол
срп
пун
тич
То
ша
спо
није
влад
чест
мож
Срби
14 и
Срби
издр
лу и
посл
бодн
да Ђ
на.
неко.
годи
два

жај наших земаља учинио да се Срби јаве као природни наследници православне Византије у лицу Душанова царства, које се простираше „сд Арте па до Београда и од далматинских острвских обала до реке Месте.“

* * *

Кад је после смрти цара Душана настала она стогодишња борба српска са Османлијама, видело се и тада од коликог је значаја било што нам политичка самосталност — помагана положајем српских земаља — није била ни један пут потпуно уништена већ су српске аспирације политичке увек имале одушке на западу или Истоку. То је учинило, те су Срби као народ времена Душанова а и после били политички и културно способни за сваку борбу са својим суседима, а није се моћ државна оличавала само у генијалним владарима после којих нестаје свега као што је често бивало у Грка а нарочито у Бугара. Те се може рећи, Грцима и Бугарима требао је народ а Србима само боље вође у политичким кризама 14 и 15 века. То се још боље види кад се упореде Срби Грци и Бугари у борби с Турцима. Срби издржаше страшну погибију на Марици, на Девољу и још се не знаде „на коме је царство.“ Па и после „тужног Косова“ остало је још доста слободних земаља српских, и није једанпут изгледало, да ће деспоти српски осветити Лазара и Вукашина. А шта видимо у Бугарској и Грчкој? После неколико бојева Турци су Бугарску на четири године после Косова тако уништили да јој се једва име очува до 18 века. А Грци су — много

пре пада Цариграда у турске руке (1453 г.) — толико били немоћни у очима турским: да су их ови без и најмањег страха остављали себи, за леђима кад су имали велике бојеве на северним странама Балкана или на истоку у Азији.

На Косову није пропало само „српско царство“ већ је тада и цело „источно питање“ решено у корист турску. Али што „српско питање“ и после 1389 године, на сто и више година, не би решено томе је узрок колико народни отпор толико и положај српских земаља према Западу кога у то време овамо представљаху Млечићи и Угарска. Кад се ово последње има на уму, онда се по себи објашњава што се политичка самосталност народа српског сасвим губи на континенту балканском тек у почетку 16 века, у времену највеће турске моћи за владе Сулејмана II, победника родоског, београдског и мохачког.

И у времену потпуног робовања балканских народа у 16 и 17 веку кад су Грци а особито Бугари били познати у Европи више по историји него по чем другом — и тада је положај српских земаља између Турске (Истока) и Запада учинио да Срби и у тим „црним временима“ имају у приморју моћну дубровачку републику и чувено ускочко четовање. А кад се под Бечом 1683 г. реши „источно питање“ у корист хришћанску Срби су положајем својих земаља могли први повести самосталну борбу за ослобођење у 18 и 19 веку а Грцима и Бугарима требало је доста помоћи са стране можда највише због положаја њихових земаља. Па што је и данас Српство природно средиште у политичким смеровима балканских хришћана, а особито Јужних Словена — мислим не

може се то ничим другим објаснити већ положајем наше отаџбине према Западу романско германском и Истоку руско-турском.

Истина је да смо — због положаја наших земаља — турском најездом задржани у општем прогресу за неколико векова; али упад турски у Европу долази у оне догађаје светске историје, који се сматрају као непредвиђена евентуалност, штетна или корисна, од прилике онаква као што је појава данашње бугарске кнежевине.

Па и у данашњим тешким политичким временима за мале народе положај наше отаџбине није без великог значаја по бољу будућност српскога народа. То нам још јасније излази пред очи кад се сетимо, како је угрожена политичка будућност културних Чеха и Пољака највише због положаја њихове отаџбине према германском Западу и руском Истоку.

II

Географски положај нове отаџбине српске имао је и благотворног утицаја на народну просвету и културу: он је понајвише учинио да Срби, улазећи у културне земље Истока и Запада, не изгубе своју народност као многи други нови народи долазећи у тешњу везу са старим становницима.

Кад је год реч о положају наше отаџбине у међународној борби просветној и културној каква настаде после Сеобе народа у Европи треба се сетити оних многобројних германских племена, која истина потпунце уништише политичко биће западне империје римске али дошавши у непосредан додир са својим културнијим поданицима,

та племена после неколико векова толико подлегоше утицају образованих Латина, да се само неким племенима једва сачува име народно. Напред је речено колико је штете починила неједнака култура и словенској раси у корист Германа и Грка приликом примања хришћанства, а примера за то потезе је наћи у српској историји. Кад ово имамо на уму може се рећи да је сама судба ишла на руку Србима у избору отаџбине, која не само што никада не беше сва у свери Истока или Запада, већ учини да Срби буду и у средини јужно словенских племена, која и нехотично беху брана Србима од многобројних насртаја политичких и културних са стране. И док су Словени најугу и истоку од Срба имали велике штете у националном смислу од Грка, Бугара и Румуна, а на северу и северо-западу од Угра и Германа — Србима је тај штетни утицај због положаја отаџбине био увек у блажијем облику. И што се данас Срби између осталих словенских народа могу поредити са моћним Русима у погледу националне еманципације од латинско германског Запада и грчко турског Истока — мислим и у томе има великог значаја положај наших земаља.

* * *

Кад се у мислима пренесемо у доба српског досељења у ове крајеве, излазе нам пред очи две слике врло супротног изгледа. Једна представља словенска и српска племена са патријархалним уређењем, са многобожачком вером; народ, сав земљорадник и сточар, без икакве више културе — притискао широм пуста поља и дубраве бал-

кал
др
дал
ви
са
и
бел
овд
слу
род
Срб
шта
У
нос
При
ста
ско
њег
так
сам
брд
опа
там
ром
10
тур
рем,
Ита.
дови
дима
у
нал

канске. На супрот тој идиличној слици јавља се друга са грчко-латинским светом, који је био врло далеко умакао Србима у свима гранама ниже и више материјалне и духовне културе.

Као што знамо политичке су прилике у Висантији учиниле да Срби по досељењу за двеста и више година продуже живети животом какав беше у старој отаџбини. Али је закон развитка и овде нашао своје потврде као и у свима сличним случајевима у току људске образованости. Природно је сасвим било што културно неразвијени Срби почињу, и ако полако, примати много што шта из просвећеног суседства латинског и грчког. У томе би била велика опасност за српску народност највише од Латина, којих беше подоста и у Приморју и Загорју српском. Али је латинско становништво нарочито у Загорју још раније било скоро уништено честим навалима аварским, те су његове остатке наши претци лако посрбили и то тако да се о латинима у српском Загорју очувао само блед спомен у именима неких места, река, брда, итд.

У приморју далматинском била је много већа опасност по националну самосталност српску, јер тамо беху градови са образованим становништвом романским. Но како је у тим градовима све до у 10 век био силан утицај грчки, политички и културни, а од Италије беху одвојени широким морем, које сметаше притицању нових становника из Италије, и још кад се има на уму да су ти градови 8 и 9 века много оштећени арапским нападима — онда је појмљиво што романски градови у приморју не моглоше штетно утицати (у националном смислу) на своје просте суседе Србе у

Хрвате првих векова живота у новој отаџбини. Истина од 10 века јављају се бољи изгледи за Рóмане у српском приморју, особито после пада Цариграда (1204 г.) кад Млечићи посташе и политички господари све Далмације. Но дотле је становништво приморских градова било преко половине по народности, српске и хрватско. Да су ови градови били сасвим у свери латинској или да не беху одвојени „Сињим морем“ од Италије можда би судбина српских племена у приморју била врло слична оној германских (племена) у Италији. Али овако, на размеђи источне и западне културе, далматински су градови имали много више користи но штете по општу просвету српску.

Први важнији знак да и Срби почињу ступати међу културне народе европске беше примање хришћанства, а оно је широм отворило врата и други разноврсним утицајима из суседства. Овај религиозни преображај у Срба текао је лагано и сврши се без штете по народност и политичко стање. И овом је приликом положај наших земаља учинио те нам преци не примише веру Христову непосредно из Рима ни из Византије, а то је много значило у она времена, кад се с примањем нове вере долазило не само у духовну већ врло често и у политичку потчињеност Риму или Византији.

У времену примања хришћанства српска племена беху у врло лабавој политичкој целини а близу Риму и Византији — и што силом не беху принуђена да приме хришћанство има заслуге српска отаџбина, која по црквеној подели већим делом припадале Риму а по политичкој Византији. И због тог су супротне тежње Рима и Цариграда

уоб-ср

највише учиниле — уз припомоћ словенског конзерватизма — да се хришћанство у Срба почиње утврђивати тек од времена Ђириловог и Методијевог на словенском језику, а то је било од огромног значаја по васколику народну просвету српску. Јер се у та времена средњег века у вери и њеном језику и књижевности оличавала скоро сва виша култура младих народа европских. Колика би штета била по Србе да се је то друкчије свршило најбоље нам сведочи историја наших најближих сународника Хрвата, који због положаја своје отаџбине морадоше силом примити хришћанство на латинском језику. Последица тог верског насиља учинила је те Хрвати немају своје народне, црквене књижевности каква се у Срба јавља од времена св. Саве на језику врло приближном српском тога времена. Без те литературе осећала би се велика празнина у просветном развоју српског народа, као што је у Хрвата и других католичких Словена. Та је књижевност према своме времену била непосредна, виша духовна храна српских повлашћених класа а преко њих и осталог народа; у њој су се оличавале идеје Немањине, Савине, Милутинове и Душанове; она је племена српска спајала често у трајнију целину духовну много јаче од политичких веза, па та је српска књижевност стара највише учинила да на Балкану поред грчке и латинске буде и „српска вјера“ и „српски закон“ — а то је имало превеликог значаја по наше народно јединство и одржање особито у временима тешког и дугог робовања, па и данас у најновијим искушењима није од мале вредности народна свест о „српској вјери“ и „српском закону.“ Без мотива из старе црквене

наша би усмена књижевност — народна школа толиких поколења — била много скромнија каквоћом и бројем производа. Каква би нам била народна проза и поезија без старих апокрифа, легенда, белетристике и јеретичких прича? Неоспорна је истина да је стара књижевност имала великог утицаја на душу и осећање српског народа врло рано у овим крајевима. Све би то било друкчије да је у нашим средњовековним државама био „службени“ језик латински или грчки — језик цркве и државних канцеларија.

Кад се обазremo на историју развитка државно-политичких идеја и принципа европских народа видимо да и у томе положај српске отаџбине има по велике важности. Како је у Срба био уређен племенски сепаратизам, а врховна, политичка власт беше изборна и по словенском обичају наслеђивала се по „старешинству“ а не по „првродству“ — то би се у нас врло рано осетиле штете од западног феудалног уређења државног, да смо се населили још ближе латинско-германском свету. Положај нове отаџбине српске према Истоку учинио је те се у нас рано јавља утицај византиског монархизма, још у 9 веку, док на послетку у Немањићској држави не постаде монархизам основно начело државне управе. У осталој Европи дошло се је много доцније до тог државног облика, необходимо потребног за народно уједињење и јединство.

Од 10 века Запад почиње задобијати превагу над византиским Истоком у сваком погледу. Да су Срби били сасвим у сфери утицаја византиских и њих би захватио онај познати „византиски“ Трулеж друштвени, морални и државни те би и

Ср
ро
гра
ор
ска
Ев
у
ра
шт
и
Мл
ср
сп
мо
ско
ђа
св
уг
ги
св
пр
ри
ко
зе
се
ти
ст
ск
ља
ш
за
М

Срби ишли очигледној пропасти као и Грци нарочито од 13 века. Али наше везе с латинским градовима у приморју учинише да нам друштвени организам не буде једностран. Јер је нова, светска култура, која се у то време јавља у западној Европи, почела врло рано улазити у српске земље у разним облицима и правцима.

Положајем земаља својих наш се народ врло рано могао користити двема културама, узимајући што му треба из грчког Истока, преко Византије и Свете Горе, а са Запада преко Дубровника и Млетака. О овом културном дуализму у нашим средњевековним државама сведоче нам многобројни споменици литерарни, монументални, народне умотворине и т. д. Отуд у времену Немањића српско образовање верско, књижевно и државно имађаше своје узоре у Цариграду и Светој Гори а за све друге гране народне просвете и културе беху угледи на Западу, у Дубровнику, Венецији и другим талијанским градовима. Немањићи су први свесно појмили, да је „raison d' être“ српском напретку у овом дуализму, те су се изобиљно користили укрштањем утицаја Истока и Запада у корист својих сврха политичких и културних

Вековима овакав повољан положај српских земаља између Истока и Запада учинио је да су се Срби у доба Немањића јавили не само политички најмоћнији већ су успели да у неком смислу створе и културно средиште српско (према латинском и грчком), културну сверу око које се окупљаху сродна племена југа словенског. Отуда Душанова освојења имају и цивилизаторског значаја за балканске народе особито Словене. Па и после Маричке и Косовске погибије Срби имају култур-

но првенство у овим земљама у лицу наших примораца, чија је трговина и индустрија била без конкуренције по свему Балкану и око њега. А српски је језик већ у то доба био способан да у међународној кореспонденцији одмени понеки пут катински, талијански и грчки језик. То је уочио још пре 21 годину Јагић рекавши: „Оно доба бијаше језик српски чак језиком дипломатским турскога, угарског и румунског двора, кад су што год с Дубровником или међу собом уговарали.“

И за време робовања кад на континенту српском једино гусле и царске задужбине нешто умедоше рећи о старој слави, српски је народ и тада једним делом својим био учасник нове просвете европске, каква се у 14 и 15 веку јави у Италији. Положај наше отаџбине учинио је да класична земља ренесанса и хуманизма, учитељица Европе, Италија буде светао центар и за српски народ баш у оним временима кад је турска сила потпуно лишила сваког нашег културног живота сав Југоисток европски. Тада се (у 16 и 17 в.) јавља српски Дубровник као такмац „Царици мора“, Венецији; у њему је стање наука и опште просвећености било тако да је са свим умесно што називају Дубровник 16 и 17 века „јужно словенском Атином“, јер је онда у том нашем граду било представника науке и поезије европског гласа као што су Гундулић и Палмотић у песништву а Геталдић и Руђер Бошковић у наукама.

Од колике је вредности био положај српских земаља можемо видети и кад се обазremo на Грчку и Бугарску у 16 и 17 веку. У, негда просветом поносних, Грка од пада Цариграда (1453 г.) па

св
би
су
св
ст
тр

књ
Ср
кул
же
ри
са
си
ве
пол
ле
лат
нос
Па
пре
род
њег
род
књ
ску
нек
ске
пое
Ма

све до Корајиса (18 в.): „Цела народна просвета била је богословска. Једине читанке народне биле су Октоик и псалтир, граматика се учила из дела светих отаца.“ А да се види у каквом жалосном стању беше бугарски народ све до краја 18 века треба загледати ма у коју бугарску историју.

* * *

Ако разгледамо најкрупније догађаје писаних књижевности Јужних Словена, видећемо, да само Срби имају све оно, бар у главном, што и остали културни народи имају европски у својим књижевностима: период религиозно-легендарни, период ренесанса и хуманизма, па и нови период са философијом 18 века, за тим одсек псевдокласицизма и романтизма и т. д. За Хрвате и Словенце може се рећи да немају први период због положаја своје отаџбине која им врло рано подлеже утицајима просвете и књижевности Запада латинско-германског. У историји бугарске књижевности нема ни помена о ренесансу и хуманизму. Па и у новој повесници књижевној Срби имају првенство, јер ни један од јужно-словенских народа сем Срба још нема (између осталог) Вука и његових рефорама неопходно потребних за народну просвету и књижевност. И наша усмена књижевност толико надкриљава хрватску, бугарску и словеначку, да се за ове може рећи е су неке скромне деривације усмене књижевности српске. Најглавнији догађаји и лица њихове епске поезије узета су из српске историје: Краљевић је Мрко народни јунак хрватски, бугарски и словен-

начки А менгвистика је одавно утврдила да је и језик српски — тај орган духовног бића људског — најзгоднији и за прозу и поезију међу свима језицима Јужних Словена а по мелодији и елеганцији говорној не уступа ни једном словенском језику.

Историја образованости балканских народа може показати још много примера и случајева, где се очито види да је наш народ још поодавно за- добио првенство политичко и културно међу јужно словенским племенима а по развијенијој политичкој свести истиче се много више и од садашњих Грка. Узроци овог факта нису ни у каквој вековној политичкој надмоћности српској на Балкану. На против. Бугари су имали више завојевача, Срби само цара Душана, краља Милутина и Твртка I; Бугари су више пута и дуго држали српске земље а Срби само по неки пут и за кратко време имађаху врховну власт над неким крајевима Бугарске. Хрвати и Бугари дошли су пре до велике политичке моћи — први до царства у 8 веку а други до краљевства у 10 веку. Кад су наступили дани политичке (па и културне) кризе за балканске народе — с југа од Турака а са севера од Угра — Срби су преживљавали страшније катастрофе на Марици, Косову и Добору него Бугари на Трнову а Хрвати на Гвозду (1202 год.). Те би се по овоме могло очекивати да политичко и културно првенство међу јужним Словенима припадне Бугарима или Хрватима а не Србима.

Да српски народ дође до развијеније политичке свести и културније способности (по разним гранама живота) и тиме да заузме првенство међу Јужним Словенима томе је помагао као што

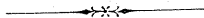
се види највише географско политички положај наше отаџбине, која никад не беше потпуно потчињена, политички и културно, ни Истоку нити Западу као што је често бивало са бугарским и хрватским земљама. Па ако по неки пут у заносу патриотском не видимо све како би желели — томе није увек био крив наш географски положај у Европи већ можда нешто друго. Кад се апстрахује родољубље држим да би *много од словенских* народа радо пристали да им буде отаџбина у положају српских земаља према Истоку и Западу.

* * *

Овим кратким наговештајима скоро из свију грана народног живота смер је — као што у почетку рекох — да се ма у колико види како је положај српских земаља био а и данас је од неоцењене вредности по наше народно развиће политичко и културно.

15. маја 1898. г.

Гаврило Јовановић.

СА ЕКСКУРЗИЈА ПО ТЕМНИЋУ

Овога пролећа, правио сам са својим ученицима неколико Геолошко-минералošних екскурзија, по окрузима: крушевачком и моравском; али од свију тих екскурзија изнећу овде неке резултате само са оних, које сам предузимао по Темнићу, тим пре, што из тог краја имамо мање геолошких података¹⁾. За рад тога, ја сам два пута одлазио у тај крај. — Прва је маршрута била: од Крушевца на Јасику, Кукљин, Белеводе до изнад Шашиловаца, Крвавице, Срња, па опет у Јасику; а друга: од Јасике на В. Крушевицу, Вратаре, Падеж, Крвавицу и Шашиловац, Срње В. Крушевицу и из ове у Јасику.

I

Од Крушевца до Јасике прелазили смо преко алувијалних творевина, где су ученици — поред ових најмлађих творевина, имали прилике да се упознају и са лепим примерима срозивног дејства речног. — Чим се пак пређе Западна Морава, улази се у село Јасику, које је постављено

¹⁾ Геологија Србије стр. 84.

на једној дилувијалној тераси, као и већина села на левој обали З. Морави, само што је она овде нешто више проширена но код других села. —

Дилувијалне творевине налажу негде непосредно на исконске шкриљце а негде на терцијерне творевине, неогене старости... Тако, н. пр., при уласу у Јасику, на левој обали Мораве, испољени су слојеви песка у хоризонталном положају, кроз које је; при њиховој средини, избио танак слој трошног плочастог пешчара са ситним и угљенисаним биљним деловима. — Ови се слојеви спуштају до под сам ниво моравски и налажу непосредно на исконске шкриљце, из којих су и јасичка брда састављена. Изнад терцијерних налазе се слојеви дилувијалне глине и шљунка. — Још боље се ово даје проматрати у потоку, у коме се налази чесма. — При његовом излазу, с десне стране, испољени су слојеви жутога песка и псковите глине до три метра дубљине, изнад којих лежи, до 1½ м. дебео, слој дилувијалне глине. — Даље одавде, прѣко од чесме, проматрао сам овакав ред слојева:

1., слој глине до 2 м. дебљине;

2., слој шљунка разне величине до 1 м. дебљине;

3., изданак трошног, жутог, плочастог пешчара;

4. слој жутог песка, измешан са ситним шљунком до 1,20 м. дебљине;

5., при дну, слој ситног плавичастог песка са ситним шљунком, до ½ м. дебљине. —

Пође ли се од Јасике Кукљину, пут води крај самих јасичких брда, која су око половине пута на више места оголићена тако, да се даје лако

њихов састав проматрати. — Састављена су највише из гнајса и микашиста, и овај други, што се ближе Кукљину иде, све више преовлађује. Сем тога, међ комаћем које потоци из ових брда ваљају, налази се амфиболита и гранулита. — Слојеви су ових старих стена јако поремећени и изломљени, падајући од Ј. З. у С. И. поље. — Мало даље од овога слојеви се потезу друкчије (С. З. — Ј. И.); још даље, јављају се мање поремећени, да изгледају скоро хоризонтални, и т. д.

Пред Кукљином, испод брда „Церовца“, на једној повећој осулини, налази се доста кристалстог калцита у подражаваним облицима, који се и дан дањи образују од раствореног сасоз, а који, слепљујући комаће ових старих стена, прави стене псефитичне природе. — Брда су испресецима кратким а дубоким потоцима, у којима има воде само за време киша и при отапању снега. Баш при улазу у Кукљин пут је усечен за читавих три метра у дилувијалну глину испод које лежи слој доста крупног шљунка. Из тога усека силази се у један доста дубок а узан поток са стрменим странама, које су такође састављене од дилувијалне глине. — Већ од друге половине овог дугачког села, с десне стране пута, почињу се јављати изданци доста чврстога пешчара, који све више преовлађују, и належу непосредно на исконске шкриљце; али идући ближе Белојводи, та се подлога губи...

При излазу из Кукљина окренуо сам десно, уз један поток да бих пречим путем дошао до беловодске киселе воде. — У том потоку и његовим странама испољен је сам пешчар у великим комадима. Лево од њега, изнад села, налази се други, доста дубок а кратак поток, у коме још више

им
ме
те
по
ло
Ло
од
по
у
чвр
и
и
ре
за
ата
на
сво

нал
кис
сам
гво
сам
шк
шч
сив
јак
је ј

стра
— м
на н
вине
из ј

има пешчара и у чијим се странама виде непоре-
међени слојеви песка. без да је подлога старијег
терена оголићена — Излазећи пак на главу овога
потoka и окрећући лево, преко кукљинског и бе-
ловодског атара. прелази се страном „Питома
Лоза“ на четврт часа од Белеводе, у поток „Пре-
од“. Целом том страном пешчари су испољени и
по самој површини. Међ њима се при површини,
у мањој количини, налазе такође комади врло
чврстих, а ређе трошних, лапоровитих стена, као
и вапновите глине. Ови комади кречљивих стена
и вапновита глина, опомињу: да се плиоцене тво-
ревине, о којима ће мало доцније бити говора,
завршују овде, између беловодског и кукљинског
атара. У том сам потоку наишао и на један изда-
нак плочастог пешчара са отисцима стабала, по
свој прилици, неких барских биљака. —

Западно од Преода, на десет минута даљине,
налази се кисељачки поток, у коме је беловодска
кисела вода¹⁾. — И у њему су испољени пешчари,
само што се поред лапоровитих јављају још и
гвожђевити. Први мајдан овога камена, на који
сам наишао, лежи С И. од киселе воде, на пу-
шкетом даљине, и то у страни једнога брега. Пе-
шчар је у том мајдану ситнозрн и лапоровит, боје
сиве и доста чврст. Стена је у маси и дијаклазама
јако изукрштана, али ипак на једноме крају, где
је јаснија стратификација, може се приметити: да

¹⁾ Кисела вода извире изнад потока, на његовој левој
страни. Ова изврсна гвожђевита вода — по причању сељана
— многим је болним била од помоћи, али је ипак мала пажња
на њу обраћена. Изведена је при самој површини у две сла-
вине, услед чега се доста меша са слатком водом тако, да је
из једне славине јача а из друге знатно слабија. —

су слојеви непоремећени, -- у хоризонталном положају. Висина те разривене масе износи више од 4 метра. -- У близини овога мајдана налази се и други, али ја сам од првога ударио лево преко једне повеће шуме и потока, доста кршевитог, из читавих маса од пешчара, који је и по самој шуми испољен. После четврт часа пута кроз шуму, изашао сам на насип, који од Јасике косом води Рековцу, а ту је уједно и вододелница З. Мораве с једне стране према Крушевцу и друге, пошто пређе сталаћску клисуру. -- Са те косе хоризонтат се указује иног већи; на западној страни види се село Брајковац и његова коса, такође састављена из пешчара; док су на С. И страни, у једној ужој долини, поређана: Шашиловац, Крвавица, Падеж, и т. д. -- Кренуо сам се одатле насипом ка Јасици и, с леве стране пута, према Кукљину с једне и Шашиловца с друге стране, приметио сам на једноме месту изданке, ситнозрног, вапновитог пешчара са фрагментима лапорца, као и један изданак самог лапорца, који је доста чврст, збивен и личи на литографски камен. -- Још даље, пешчарски терен непрестано траје, опкољавајући са северне стране кукљинска брда све до према поменутом церовачком потоку с друге стране, одакле се пут мало пење и настаје сам кристаласти терен. -- Али, кад се стане силазити Јасици и наиђе на винограде тога села, виђа се по њима комађе трошног беличастог лапора и вапновите глине. На пола часа од Јасике у једном винограду, лево од пута, отпочео је се копати бунар, где је ископано свега до три метра дубине, на којој се виде само слојеви вапновите глине са омањим комадима трошног лапора и ничега вишег.

— Али и ових лапора, као и вапновите глине, све мање има, што се ближе селу иде, тако, да пред самим селом настају творевине дилувијума, о којима је било речи раније. —

При другој маршрути кренуо сам се из Јасике В. Крушевици, и то, преко источног дела овога села¹⁾, крај потока што овуда протиче. Чим се наиђе у село, виде се у страни брда слојеви ситног жутог песка, од скоро 15 м. дебљине, кроз који је при врху пробио слој шкриљасте глине. Стране пак од потока, састоје се из слојева ситнога шљунка и песка, изнад којих лежи плавичаста глина. Ове се неогене творевине дубље завлаче у ова брда и належу непосредно на исконске шкриљце. — Кад се пак изађе подаље изнад села и потока, прелази се преко једне преседлине и силази Вратарима, које лежи северно од помених брда. У том су селу испољени слојеви гнајса, који се пружају С—Ј. Само на два места, у левој страни вратарског потока, приметио сам слојеве жутога песка и песковите глине који ће се овуда, негде, преко доста пошумљених места, везивати за крушевички или крвавички Терцијер. Од Вратара сам се кренуо ка Падежу, уз речицу, што кроз то село протиче, а која је ужљебила своје корито међ ове најстарије стене, испољене и с једне и друге њене стране, нарочито у поменим селу. Из Падежа, после четврт часа, долази се у Крвавицу, уз коју је одмах и Шашиловац. Већ од Падежа Крвавици исконски се терен губи испод плавичасте глине, терцијерне старости, а од

¹⁾ В. Крушевица је једном косом подељена у два дела: Источни и Западни, који леже у два долиницама што се у ова брда увлаче: —

Крвавице и Шашиловца почињу се јављати и изданци пешчара, какве смо видели у Белој води. Северозападно од ова два села, на једној коси, отворен је доста велики мајдан овога камена. — Пешчара има највише лапоровити. За тим вапновитих, а мање гвожђевитих. — У тој разривеној маси од неких 5 м. дебљине а до 30 дужине, тешко је оделити слој од слоја. — Маса је јако дијаклазама изукрштана и једино што се јасније може да примети то је да су вапновити пешчари више у горњем делу а доле лапоровити. Тек при самој површини јасније је одељен слој вапновите глине до 1½ м. дебљине.

Силазећи са мајдана опет Крвавици и удајајући њеном јужном страном, поред крајњих кућа, наишао сам у једној јаружици на трошну вапновиту глину са мноштво ситних, трошних, љуштура од конгерија и меланопсиса. Мало више од тога места, путем, испод крвавичких винограда, наишао сам на изданке чврстога, лапоровитог, конгериског кречњака са врло лепим фосилима, овога ката, нарочито конгерија. — Изданци кречњака су при самој површини, до ½ м. дебљине, а испод њих је трошна вапновита глина, као и у поменутој јаружици. Ове понтиске творевине развијене су по странама од брда и належу негде на исонске шкриљце, а негде на пешчарски терен. — Јер, идући одавде, ка С. И. страни, преко преседлине што најкраћим путем везује Крвавицу за Срње, приметио сам уз пут, и ако су места само где где оголићена, по површини вапновиту глину. — На једноме месту, испод вапновите глине леже слојеви жутога песка, испресецани, услед инфилтрације воде, жицама вапновите глине. —

Овај се терен и даље протеже, везујући се за онај крушевички и јасички. Из Срња сам низ речицу сишао у други део Крушевице, а из ове у Јасику, чиме је и ова екскурзија била завршена. —

Из података, које сам прикупио при овим двома екскурзијама по Темнићу, излази:

1., да су по овим местима, на која сам наишао, у главноме развијене двојачке творевине: најстарије — исконски шкриљци, и терцијерне творевине, које су непоремећене и належу непомислено на прве;

2., Да су терцијерне воде, које су испуњавале басен крушевачког округа, оставивши знатне насlage пешчара, песка, глине, и т. д., покривале и већи део Темнића. — Најшире место где су се ове воде увлачиле у Темнић, јесте: од Кукљина, па преко Белеводе до иза В. Дренове. — Од Белеводе су заилазиле за кукљинско-јасичка брда, протежући се преко данашњег Шашиловца, Крвавице ка Падежу, и вероватно, да је туда басен крушевачки комуницирао са басеном В. Мораве. — И ако, баш, ту везу нисам преко Падежа и Вратара увидео, свакојачко ће је бити северно од тих села, преко коса које су пошумљене и неразривене, јер приликом копања једног бунара измеђ Падежа и Залагојевца, наишло се на слој лигнита; —

3., Да у поменутим местима нигде није развијен кретацејски терен¹⁾. — Лапоровити пак кречњаци, на које сам при овим екскурзијама наишао, терцијерне су старости и припадају понтискоме кату, што сам потврдио наласком конгерија

¹⁾ Г. Жујовић није обилазио ова места, за то је, према недовољним податцима, хипотетично на Геолошкој карти означавао за ова места једну малу партију кретацеја.

у Крвавици и што је конгериски кречњак истовестан са раније помињатим, који је испољен по површини, изнад пешчара. Трошни, беличасти, лапори по јасичким виноградима, можда ће бити и сарматске старости, јер се по њима виде неки нејасни отисци, који личе на кардијуме.

II

У крушевачком округу има пешчара на доста места, али од свију њих, беловодски су најбољи, нарочито по својој чистоти и лепој изради, и служе као изврсан материјал за грађевинарске цели. — Пешчари из других места више се употребљују за зидање, док се од беловодских и шашиловачко крвавичких израђују велике плоче, надгробни споменици, и т. д. —

Овај изврсни камен не само да се употребљује у крушевачком округу, већ се извози и у друге и ако је то скопчано са великим тешкоћама. почем су та места доста удаљена од железнице и имају рђаве путове. — У Белојводи има мало већих, мајдана, а то с тога, што је камен у већим масама испољен и по површини тако, да се може одмах ломити и тесати, што се, у осталом, и ради у овоме месту. — У Крвавици није куће без тесача, јер су људи сиромашни земљом, а и оно мало што имају није тако плодна, па су за то више упућени на израђивање овог камена. — Својим рукотворима снабдевају они Крушавац, Параћин, Ђуприју, Јагодину Свилајнац и друга места. — Овој нашој домаћој индустрији ваљало би поклонити, бар колико толико, пажње; ако ли не више, а оно бар просећи боље путове у тим крајевима.

Маја 1898. год.

Крушевац

Ж. Михаиловић.

бра
г.
јези

бра
вач.
шен

нове
љев
ове

вемб
жнос
женс

вембр
чител
тарин
гимна

цембр
г. Душ

цембр
теље
Вукоти

у
марта
гимназ
фесор

П
бруара
Берићу,
дужнос

I. Наставничко особље.

а) Промене у току школске године.

Претписом г. Министра просвете од 31 октобра 1897 год. Пбр. 17458 разрешен је од дужности г. *Љубомир Ђорђевић* учитељ I класе францускога језика. —

Претписом г. Министра просвете од 31 октобра 1897 год. Пбр. 13607 постављен је за предавача ове гимназије г. *Вождар Миловановић*, свршени философ.

Указом Његовог Величанства Краља од 2. новембра 1897 год. постављен је за професора ваљевске гимназије г. *Михаило А. Поповић*, професор ове гимназије. —

Претписом г. Министра просвете од 16 новембра 1897 год. Пбр. 1863 разрешена је од дужности гђица *Љубица Вукмировићева*, учитељица женског рада.

Претписом г. Министра просвете од 16 новембра 1897 год. Пбр. 10500 постављена је за учитељицу женског рада у овој гимназији гђа *Катарина Марковићка*, учитељица лесковачке ниже гимназије. —

Претписом г. Министра просвете од 31 децембра 1897 г. Пбр. 21701 разрешен је од дужности г. *Душан Поповић*, вероучитељ ове гимназије. —

Претписом г. Министра просвете од 31 децембра 1898 год. Пбр. 22011 постављен је за учитеља веронауке у овој гимназији г. *Недељко М. Вукотић*, пређ. предавач. —

Указом Његовог Величанства Краља од 9. марта 1898 год. постављен је за професора ове гимназије по молби г. *Михаило А. Поповић*, професор парафинске ниже гимназије. —

Претписом г. Министра просвете од 17 фебруара 1898 год. Пбр 3802 одобрено је г. *Кости Берићу*, професору ове гимназије, одсуство од дужности до краја школ. године због болести. —

б) Станје на крају школске године.

Број	Име, презиме и звање	Број год. оцјенке	Шта је предавао?	Број год. часова	Напомена
1	Димитрије Ј. Милојевић директор и професор	16	Старословенски језик у V. (2) и VI (2)	4	Председ. ђачке гимн. др. „Душан Силни“
2	Кузман Паштровић професор	28	Латински језик у VI (5) и VII (5) и нем језик у VII (3)	13	
3	Михаило А. Поповић професор	21	Српски језик у I б. (5) II б. (5) и IV (4)	14	
4	Коста Н. Пауновић професор	21	Алгебру у VI (3) и VII (2) геометрију у VI (3) VII (3) и VIII (3) и цртање у IV (2)	16	Старешина VIII разреда
5	Милун Ибровац професор	15	Српски језик у I а. (5), II (4) и VIII (2) и географ у I а. (3)	14	Књижник школ ских уџбеника.
6	Димитрије Ј. Тричковић професор	11	Боганику у II а. (3) и VII (2) алгебру у IV (3), геометрију у I б. (2) II а. (2) и II б. (2)	16	Старешина II а. разреда
7	Коста Берић	15			На одсуству због болести.

Коста Берић

8	Гаврило Јовановић професор	9	Литерарне облике у V (3) и VI (3) срп књиж у VII (2) и VIII (2) и историју срп. нар. у III (3) и IV (3)	16	Старешина VП раз. од 1 фебруара 1898
9	Срећко А. Милетић професор	15	Географију у II а. (3) III (2) IV (2) V (2) и VIII (2)	1	Чувар геогр. и ист кар. и дел. Пр. Сав.
10	Живојин Ђурђевић професор	7	Српски језик у II а. (5) лат језик у V (5) и VIII (4) и јез. лински језик у VIII (2)	16	
11	Светислав Ј. Здравковић професор	7	Зоологију у I а (3) и VI (2) ботанику у II а. (3) геомтр. у III (2) и IV (2) и философ. пропед. у VП. (2) и VIII (2)	16	Чувар зоолошког и ботаничког кабинета и старешина IV разреда
12	Живан Михаиловић предавач	6	Географију у I б. (3) и II б. (3) геометрију у I а. (2), хемију у IV (3) геолог. слимерал. у V (4) и рачун у III (3)	16	Чувар хемиског и минералогског кабинета, књиж. и стар. у I б разреду
13	Радиоје Илић предавач	5	Општу историју у V (3) VI. (4) VП (4) и VIII (4)	15	Старешина VI раз.
14	Љубомир Матић предавач	5	Рачун у I б. (4) II а. (3) II б. (3) алгеору у V (3) и геоме трију у V (2)	15	Чувар математичког кабинета и старешина у II б. раз.

Број	Име, презиме и звање	Број година службе	Шта је предавао?	Број недељних часова	Напомена
15	Светислав Раденковић предавач	2	Физику у III (3) VII (3) и VIII (3) рачун у I а. (4) и немачки језик у VI (3)	16	Руковалац метеор. ст. чувар физич. каб. и стареш. у I а. раз.
16	Божидар Мировановић предавач	1	Француски језик у V (4) VI (4) VII (4) и VIII (3)	15	Старешина V раз.
17	Емило Мужа учитељ језика I кл.	9	Нем. језик у II б. (3) III (3) IV (3) V (3) и VII (3) и зоологију у I б. (3)	18	Старешина III раз.
18	Велимир Виторовић учитељ цртања II кл.	26	Цртање у I а. (2) I б. (2) II а. (2) II б. (2) III (2) и крснопис у I а. (2) I б. (2) и II б. (2)	16	Чувар прегледа за цртање и писање
19	Фридрих Брунети учитељ музике II кл.	17	Музику и певање у свима разредима	12	
20	Недељко М. Вукотић учитељ веронауке III кл.	6	Хришћанску науку у I а. (2) I б. (2) II а. (2) III (2) и IV (2) и нем. јез. у II а. (3)	15	
21	Катарина Марковићка учитељица ж. рада		Женски рад у I а. I б. II а. II б. и III разреду	12	

Р
Б
за
П.
ли
вр

ско
ска
„Гр
јан
ћев
Сто.

шић
Ст. I
жевн
од С

од Јо
облик
грамат
латин
разред
мана,
Н
В. Мал
од Ст
лине II
знера и

II. Уџбеници

Наука хришћанска. I. разред: „Свештена историја старога завета“ од г-ђе Козиреве, у преводу Б. Јовановића; II. раз.: „Свештена историја новога завета“ од г-ђе Козиреве, у преводу Б. Јовановића; III. раз.: „Црквено обредословље“ од арх. Фирмилијана; IV. раз.: „Хришћански катихизис“ од Јеврема Илића.

Српски Језик. I—III. разред: „Лекције из српског језика“ од Љуб. Стојановића; IV. разр.: „Српска синтакса“ од П. Будманија; V. и VI. разр.: „Граматика старословенског језика“ од Љуб. Стојановића и „Теорија књижевности“ од П. П. Ђорђевића; VIII. раз.: „Српска граматика од Љуб. Стојановића —

Читанке. I — II. раз.: „Српска читанка“ од Пашића и Шевића; III. раз.: „Српска Читанка“ од Ст. Новаковића II; V—VIII. раз.: „Примери књижевности и језика старога и српско словенскога“ од Ст. Новаковића.

Латински Језик. V. раз.: „Латинска граматика“ од Јов. Туромана I део и „Примери за латинске облике“ од Ст. Лекића I део; VI раз.: „Латинска граматика“ од Ј. Туромана I део и „Примери за латинске облике“ од Ст. Лекића II део; VII и VIII разред: „Граматика“ II део (синтакса) од Ј. Туромана, „Синтактички задаци“ од Ј. Туромана. —

Немачки језик. II раз.: „Немачка читанка“ од В. Малине I. део; III—V раз.: „Немачка граматика од Ст. Предића и „Немачка читанка“ од В. Малине II део; VI раз., „Немачка читанка“ од Мајзнера и „Синтакса“ од М. Живковића; VII и VIII

разред читали немачке класичаре и преводили са српског из „Читанке“ Ст. Новаковића.

Француски језик V раз.: „Анова француска граматика“; VI – VIII раз.: „Француска читанка“ по Плену од Ј. Несторовића и „Француска синтакса“ од Недељковића.

Географија. I – V и VIII раз.: „Земљопис“ од В. Карића, а у V раз. и Математичка географија“ од М. Гајстбека. —

Историја. III – IV раз.: „Историја српског народа“ од Љ. Ковачевића и Љ. Јовановића; V – VIII раз.: „Историја општа“ од Иловајског.

Јестаственица. I раз.: Зоологија од Љ. Миљковића; II раз.: „Ботаника“ од Ђуре Козарца; VI раз.: „Зоологија“ од Ђ. Козарца; VIII раз.: „Ботаника“ од Ђ. Козарца.

Физика и хемија. III раз.: „Основи физике“ по Вакслуту од Вл. Зделара; VII и VIII раз.: „Физика“ од Хандла; IV разред: „Хемија“ од Р. Петровића

Математика I – IV раз.: „Математика“ и „Геометрија“ од Мочника; V – VIII раз.: „Алгебра“ и „Геометрија“ од Ф. Мочника.

III. Лектира из латинског језика

V. разред: Све реченице са латинског на српском и са српског на латински из дела Лекићевих „Примера“ и неколико лакших басница Федрових.

VI. разред: Поједине реченице са српског на латински и обратно из Лекићевих „Примера“ II део.

VII разред: Из Корнелија Непота преводене су и тумачене ове биографије: Aristides, Cimon,

Canon, Thrasybulus, Timoteus, Epaminondas, Pelopidas, Agesilaus, Miltiades, Themistocles. Pansanias, Dion, Eumenes u Hannibal. —

VIII разред: I, II, III и IV liber Caesaris de bello Gallico. —

IV. Лектира из грчког језика

Из примера Туроманових за латинске облике са грчког на српски језик прешло се од почетка до стране 58.

V. Писмени задатци.

а) *Из Српског језика.*

V РАЗРЕД

1. Бирај друштво. 2. Невјера ти сједи уз кољено, Испод скута пије ладно вино“. 3. Крушевац некад и сад. 4. Разговор о пролећу и лету. —

VI. РАЗРЕД

1. Сваки је почетак тежак. 2. Суза. 3. „Немој, сине, говорити криво, Ни по бабу, ни по стричевима, Већ по правди Бога истинога“. 4. Добри и рђави суседи. 5. Продана лира.

VII РАЗРЕД

1. Побратимство. 2. Разум и срце. 3. „Тешко свуда своме без својега“. 4. Једном циљу воде више путова. 5. Ум и снага. —

VIII РАЗРЕД

1. „Proz nesreće sreća iznosi, Jz krvi se kruna crpe“ „Osman“ — Рјевање I. 2. Сила (моћ) заборава. 3. Мали узроци а велике последице. 4. In natura saltus non datur. 5. De gustibus non disputandum est.

б) *Из немачког језика.*

V. РАЗРЕД

Текстови са немачког језика на српски и обратно из појединих партија граматике и синтаксе према „Читанци“ Вл. Малине.

VI. разред

1. Шта је живот? 2. Миш и жаба. 3. Са српског на немачки из „Читанке“ Вл. Малине задатак 183.

VII РАЗРЕД

1. Минерали од Панчића. 2. Der Zweck der Lebens. 3. Опис Крушевца и његове околине. 4. Сарајево од М. Живковића.

VIII. РАЗРЕД

1. Из „Читанке“ Otto Lange одломци одабраних писаца. 2. Омањи одељци из одломака списа Милићевића, Мијатовића и Јакшића.

в) *Из француског језика.*

VII. РАЗРЕД

1. Уловљени дворанин — Madame de Savigné à M. de Pompre. 2. Радозналост у Парижана од Монтескија. 3. Варош Тир од Фенелона. 4. Петар Кориел од Фонтонела. 5. Цар Урош и Краљ Вукашин од Чед. Мојатовића. 6. Један пасаж из путописа М. Јовановића.

VIII РАЗРЕД

1. Lamartine, „Voyage en Orient“. 2. Chateaubriand: „les chasseurs“. 3. Xavier de Maistre: „Voyage autour de ma chambre“. 4. Fénelon: „L'education des filles“. 5. Један пасаж из писама Ненадовићевих. 6. Одломак и путописа М. Јовановића.

VI. Испит зрелости

Изасланик г. Министра просвете за овај испит био је г. Др Милан Јовановић-Батут, професор Велике Школе.

Писмени испити обављени су 1. 2. 3. и 4. јуна, а усмени испит 8. 9. и 10. јуна.

Задаци за писмени испит зрелости:

1. Из *Српског језика*: „Слава се не наслеђује.“

2. Из *Француског језика*: Chateaubriand: „Atala. Les laboureurs. Page 42. Ст. Бошковић: „Леонида код Тернопила“.

3. Из *Немачког језика*: Wieland: „Der goldene Spiegel“ 2. св. стр. 195. Љуб. Ненадовић: „Ко је видео Хајделберг“? Путничка писма стр. 281—282.

4. Из *Латинског језика*: Sallustii Crispi: „De bello Jugurthino.“ Caput. 79.

5. Из математике: а) из *Алгебре*, Три зидара А, В и С има да озидају зид О. А и В радећи заједно, свршили би за 12 дана. В и С заједно били би готови за 20 дана, и најзад, кад би А и С на њему радили, изидали би га за 15. дана. За колико би дана сваки посебице изидао тај зид, а за колико у друштву? — б) из *Планиметрије*, Дат је круг са полупречником ч. Да се израчуна полупречник онога круга, којег би *секстантов сегменат* имао једнаку површину са површином квадратнога сегмента у истој кругу (Примена $\text{ч}=5$ и) — в) из *Тригонометрије*, Дат је равнокраки троугао теменим углом d и збиром основице и висине s . Да се израчуна основица, висина и површина. — г) из *Стереометрије*, Дат је правилан шестоугаоник страном a , и обртањем око једне његове стране образовано ротационо тело. Колика је површина тога ротационога тела?

Подаци о прираслицама, који су излагали испит зрелости

Број	Име и презиме	Место рођења	Дан и година рођења	Занимање очево	Одлука о испиту зрелости	Напомена
1	Александра Брунети	Бела Црква у А.-Угарској	19 јан. 1879	учитељ музике	Призната јој зрелост	
2	Василије Равничанин	Лозница окр. руднички	1876	тежак	Одбиен на годину дана	
3	Драгољуб Нешић	Крушевац	29 марта 1879	бојација	Призната му зрелост	
4	Драгољуб Поповић	Пирковац окр. нишки	27 октоб. 1877	свештен.	Призната му зрелост	
5	Душан Урошевић	Вел Дренова окр. крушев.	20 јан. 1880	свештен.	Призната му зрелост	
6	Евгеније Манделбаум	Минхен у Баварској	19 октоб. 1879	лекар	Призната му зрелост	
7	Михаило Аџимовић	Грачац окр. руднички	16 авг. 1879	свештен.	Да понови испит из лат. јез.	

8	Михаило Павловић	Крушевац	31 октоб. 1875	терзија	Да понови испит из срп. јез.	
9	Миладин Арсић	Крушевац	22 маја 1877	трговац	Одбiven на годину дана	
10	Милан Симић	Сталаћ окр. крушевачки	31 маја 1875	учитељ	Да понови испит из нем. ј.	
11	Милован Марковић	Округлица окр. крушев.	18 април. 1876	тежак	Одбiven на годину дана	
12	Милорад Грабовац	Брус, окр. крушевачки	6 октоб. 1877	срески начелник	Одбiven на годину дана	
13	Никола Ристић	Лесковац окр. врањски	4 декем. 1879	трговац	Да понови испит из нем. ј.	
14	Радисав Гагић	Маџари окр. крушевачки	25 септ. 1875	тежак	Призната му зрелост	
15	Илија Красојевић	Кладово окр. крајински	19 декем. 1877	пенсион.	Да понови испит из матем.	
16	Милан Цекић	Ниш	28 септ. 1876	трговац	Призната му зрелост	Испит зрелости по други пут

VII. Наставна средства.

а) Књижница крушевачке гимназије броји 915 књига са 2194 свез.

б) Физички кабинет састоји се од 123 апарата;

в) Хемиски кабинет састављају: 69 апарата и 40 препарата.

г) Минералошко-геолошки кабинет састављају: кристалографска збирка са 46 примерака од гипса; петрографска збирка са 102 примерка разних стена; минералошка збирка са 90 разних минерала; палеонтолошка збирка са 16 комада разних фосила.

д) Ботанички кабинет састављају: 7 свезака хербаријума од г. Панчића, 7 комада уоквирених слика „страно биље које долази у трговину“ и једна ручна дрвена преса.

ђ) Зоолошки кабинет састављају: 4 анатомске слике, 3 модела разних органа и један микроскоп.

е) Географско-историјски кабинет броји свега 46 које географских које историјских карата и 2 глобуса. —

ж) Математичка збирка састављена је од 39 разноврсних предмета као што су: лењир, метар, разна тела и т. д.

з) Цртачка збирка састављена је од 530 прегледа и 19 модела. —

VIII. Школски летопис.

У току школске 1897—98. год. крушевачка гимназија има да забележи, сем обичнога школскога рада, једну свечану прославу, три забаве и неколико екскурсија у околину.

IX. I

вече

а) *Св. Савска свечаност* обављена је као и сваке године водоосвећењем, сечењем колача, говором и певањем пригодних песама. На свечаности бео седио је г. Светислав Раденковић, предавач о „проналаску дурбина и његовој важности за астрономију.“ —

б) Истог дана у вече наставници су приредили забаву у корист „ђачког фонда,“ на коме је поздравну реч држао директор ове гимназије.

в) 25. Јануара — по одобрењу Професорскога Савета приредила је ђачка дружина „Напредак“ концерат са игранком, на коме је Трифун Кадле-ровић, уч. VII. раз. читао свој састав „Положај и задатак Српкиња.“ За тим је хор ученика певао неколико пијеса и њихов оркестар свирао српске народне мелодије. Приход ове забаве намењен је био за набавку књига за ђачку књижницу.

г) 12. Априла приредили су ученици VIII. р. концерат са игранком у корист заједничког матурантског путовања по Србији. После говора једнога од ученика VIII. раз. певане су и свиране српске песме и мелодије.

д) Наставник Ботанике ишао је двапут са ученицима II. и VII. раз. у ботаничку екскурзију у Пањевац и Ломницу а сем тога чешће после подне и у околину Крушевца.

Наставник Географије изводио је своје ученике у географску и историјску екскурзију у Чит-лук, Ломницу и Наупару. —

IX. Главније наредбе министар. просвете.

У току ове школске године г. Министар Просвете и црквених послова издао је више расписа.

и наредиба овоме заводу. међу којима као важније помињемо ове :

Распис од 25. Августа 1897. Пбр. 11.888. којим наређује да се франциски језик предаје у V. и VI раз са по 4 часа недељно, место неких делова природних наука.

Акт од 22. септембра 1897. Пбр. 14.322, којим препоручује да се прослави дан преноса костију Вука Ст. Караџића држањем предавања о његову раду и заслугама за српски народ, а по том да се ђаци пусте кућама.

Распис од 10. новембра 1897. Пбр. 18.344, којим наређује да се направи нов распоред предмета на наставнике према њиховим квалификацијама и одређује се минимум броја часова за поједине наставнике.

Распис од 29. децембра 1897. Пбр. 21.699, којим се издају упутства и наредбе како треба поступити у случају појављених заразних болести на ученицима у школи и ван школе.

Расписом од 23. децембра 1897. Пбр. 21.880 поопштравају се услови под којима државни благодетелници могу добити државну помоћ (благодетелство, пошто су буџетске позиције мале. (Благодетелство не сме имати ни једне добре оцено из научних предмета).

Расписом од 26. фебруара 1898. Пбр. 4251 наређује да се предмети за Париску изложбу шаљу Управи „Проф. Друштва“ ради оцено могућности излагања на поменутој изложби.

Расписом од 5. марта 1898. Пбр. 4485 скреће пажњу на значај гимнастике у средњим школама и наређује да се и гимнастика предаје.

Расписом од 15. маја 1898. Пбр. 8073 извештава о установљењу физичке радионице при Војној Академији и препоручује да се апарати физички шаљу тамо на оправку, кад затреба. —

Х Статистика ученика.

47

а) Број ученика у почетку и на крају шк. год.

БРОЈ УЧЕНИКА				
У РАЗРЕДУ	У поче- тку шк. године	Прино- вљено у току шк. г.	Напу- ст шк. у току шк. г.	На кра- ју шк. године
I ₁ одељења	48	2	12	38
I ₂ одељења	46	2	9	39
II ₁ одељења	39	2	5	36
II ₂ одељења	39	—	1	38
III разреду	62	1	9	54
IV "	44	4	5	43
V "	35	10	10	35
VI "	34	5	7	32
VII "	18	3	2	19
VIII "	17	1	—	18
Свега	382	30	60	352

б) Број ученика по годинама старости.

Број година	УЧЕНИКА У РАЗРЕДУ										СВЕ- ГА
	I ₁	I ₂	II ₁	II ₂	III	IV	V	VI	VII	VIII	
До 10 год.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 11 "	14	12	—	—	—	—	—	—	—	—	26
" 12 "	17	17	5	5	—	—	—	—	—	—	44
" 13 "	12	11	12	12	7	—	—	—	—	—	54
" 14 "	5	6	17	14	26	12	—	—	—	—	80
" 15 "	2	2	3	5	15	15	3	—	—	—	45
" 16 "	—	—	4	2	9	8	13	2	—	—	38
" 17 "	—	—	—	1	5	7	17	10	3	—	43
" 18 "	—	—	—	—	1	3	8	11	5	1	29
" 19 "	—	—	—	—	—	2	1	12	8	6	29
" 20 "	—	—	—	—	—	1	2	2	4	3	12
преко 20 год.	—	—	—	—	—	—	1	2	1	8	12
Свега	50	48	41	39	63	48	45	39	21	18	417

в) Статистика родитељског занимања

Од родитеља	УЧЕНИКА У РАЗРЕДУ										СВЕ- ГА
	I1	I2	II1	II2	III	IV	V	VI	VII	VII1	
Чиновника	10	6	5	5	10	7	6	6	1	3	59
Свештеника	2	4	3	—	5	7	7	1	2	3	34
Наставника	1	2	3	4	3	1	—	3	3	3	23
Трговаца	9	14	14	7	15	12	12	6	7	3	99
Занатлија	12	9	5	8	14	5	5	9	4	3	74
Земљорадн.	8	11	8	9	11	13	11	11	3	3	88
Служитеља	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Радн. наднич.	4	1	—	4	1	—	—	—	1	—	11
Пиљара	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	4
Механ. кафеџ.	4	2	1	2	3	2	3	2	—	—	19
Свега	50	48	41	39	63	48	45	39	21	18	412

г) Статистика ученика по месту рођења.

У окр. крушев.	39	38	25	25	43	30	26	17	8	9	261
у Србији	11	10	15	13	16	18	18	22	10	7	140
ван Србије	—	—	1	1	3	—	1	—	3	2	11
Свега	50	48	41	39	63	48	45	39	21	18	412

д) Статистика ученика по народности.

По народности											
Срба	50	48	41	39	63	47	45	39	20	15	407
Чеха	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	4
Јевреја	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Свега	50	48	41	39	63	48	45	39	21	18	412

ђ) Статистика ученика по вероисповести.

По вероисповести											
Правослив.	50	48	41	39	63	47	45	39	20	15	407
Католика	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	4
Јевреја	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Свега	50	48	41	39	63	48	45	39	21	18	412

XI. Класификација ученика

I. РАЗРЕД

а) Ученици који урлазе у старији разред:

1 * Александар Весић	10. Драгиња Величковићева
2 Богољуб Вучковић	11. Драгољуб Миловановић
3 Божидар Михаиловић	12. Душан Анђелковић
4 * Властимир Будимировић	13. Душан Милошевић
5 * Војислав Поповић	14. Душан Ристић
6 Гмитар Јовановић	15. Живадин Милосављевић
7 * Даринка Милосављевићева	16. Живојин Стојадиновић
8 Драгомир Михаиловић	17 * Љубица Поповићева
9. Драгомир Радић	

б) Ученици који имају да понове испите:

1 Алекса Магић из срп. језика и геом.	5 Владимир Михаиловић из географије и геометрије;
2 Андрија Николић из српског језика;	6 Живка Ђоковићева из срп. језика и геогр.
3 Андрија Шимац из срп. језика и геом.	7 Љубомир Ђорђевић из срп. језика и географије
4 Борисав Павловић из срп. језика и географије;	8 Жарко Богојевић из рачуна и геогр.

в) Ученици који нису полагали све испите:

1 Душан Илић	2 Константин Вукадиновић

г) Ученици који имају да понове разред:

- 1 Велимир Јабовић
- 2 Владислав Антић
- 3 Драгиша Миловановић
- 4 Драгољуб Јовановић

- 5 Живадин Весић
- 6 Јосиф Недељковић
- 7 Константин Димитријевић
- 8 Љубисав Вучковић

д) Ученици који су оставили школу у току године:

- 1 Александар Јовановић (у други завод)

- 8 Димитрије Паскаљевић (у други завод)

- 2 Божидар Аврамовић
- 3 Владимир Крстић (у други завод)
- 4 Војислав Миловановић
- 5 Војислав Раденковић
- 6 Даринка Терзићева
- 7 Димитрије Савић

- 9 Драгослав Арсић
- 10 Драгољуб Џинић
- 11 Душан Миловановић
- 12 Живојин Стојановић
- 13 Љубомир Симић

е) Ученици који губе право на даље школовање:

- 1 Божидар Недељковић

- 2 Војислав М. Стевановић

I₂ РАЗРЕД

а) Ученици који прелазе у старији разред:

- 1 Милан Павловић
- 2 Милан Стојиловић
- 3 Милан Антић
- 4 Миливоје Стојковић
- 5 Милован Гвозденовић

- 6 Никола Николић
- 7 Персида Дреновчева
- 8 Петар Марковић
- 9 Предраг Вукојевић
- 10 Риста Поповић

- 11 Ружица Петровићева
- 12 Светислав Јаћовић
- 13 Стојадин Стевовић
- 14 Светолик Станковић
- 15 Светолик Мирић

- б) *Ученици који имају да понове исците:*
- 1 Милорад Банковић из географије;
 - 2 Милорад Матић из геометрије;
 - 3 Милош Милосављевић из геометр.
 - 4 Обрад Цветковић из геометрије
 - 5 Петар Минић из геометрије;

в) *Ученици који нису излагали све исците:* 1 Тома Кордић

г) *Ученици који имају да понове разред:*

- 1 Милан Радојчић
- 2 Радојица Баралић
- 3 Радослав Милошевић

д) *Ученици који су оставили школу у току године:*

- 1 Милорад Нешић
- 2 Милан Илић
- 3 Милан Здравковић (у други завод)
- 4 Милан Луковић
- 5 Милош Лукић

- 16 Стратимир Московљевић
- 17 Тихомир Протић
- 18 Урош Михаиловић
- 19 Чedomир Томић
- 20 Милош Николајевић

- 6 Радич Китановић из рачуна;
- 7 Ружица Красићева из рачуна и геом.
- 8 Светомир Поповић из срп. јез. и геом.
- 9 Тома Перовић из науке хришћ. и рач.
- 10 Урош Станојевић из српског језика

б) Ученици који губе право на даље школовање: 1 Павле Трипковић

II РАЗРЕД

а) Ученици који прелазе у старију разред:

- 1 Алекса Новаковић
- 2 Александар Димитријевић
- 3 Александар Миленковић
- 4 Ангелина Миљковићева
- 5 Антоније Маринковић
- 6 *Аранђел Стојановић
- 7 Богић Туричић
- 8 *Божидар Лепенац
- 9 *Борислав Голубовић
- 10 Борислав Спасић
- 1 Василије П. Стевовић
- 12 Владимир Мирић
- 13 Владимир Симоновић
- 14 Војислав С. Стевановић
- 15 Даринка Пауновићева
- 16 Драгољуб Красић
- 17 Живојин Аврамовић
- 18 Живојин Стевановић
- 19 Јелена Јовановићева
- 20 Милица Марковићева

б) Ученици који имају да понове испит:

- 1 Александар Борђевић из географије;
- 2 Божидар Маринковић из рачуна;
- 3 Владимир Вукадиновић из срп. језика и географије;
- 4 Душан Јовановић из српског језика;
- 5 Живко Шушић из геометрије;
- 6 Живојин Цветковић из рачуна;
- 7 Иван Вељковић из српског језика;

в) Ученици који имају да понове разред:

- 1 Александар Радосављевић
- 2 Божидар Михаиловић
- 3 Божидар Путниковић
- 4 Боровоје Поповић

- 5 Борисав Недић
- 6 Живојин Стојиљковић

7 Војин Милутиновић

г) *Ученици који су оставили школу у току године:*

- 1 Александар Бирчанин (у други завод)
- 2 Александар Максимовић
- 3 Богдан Цветковић
- 4 Божидар Илић
- 5 Бранислав Ђорић
- 6 Гмитар Игошанац
- 7 Добривоје Радосављевић

II₂ РАЗРЕД

а) *Ученици који прелазе у старију разред:*

- 1 Михаило Димитријевић
- 2 Михаило Живковић
- 3 Михаило Павловић
- 4 Михаило Стевановић
- 5 Милан Ускоковић
- 6 Милисав Миљковић
- 7 Милица Гоцићева
- 8 Милован Марковић
- 9 Милутин Налулић
- 10 Настас Настасијевић
- 11 Никола Димитријевић
- 12 Радич Новаковић
- 13 Светислав Поповић
- 14 Светислав Симић
- 15 Светозар Рилаковић
- 16 Сретен Димитријевић
- 17 Стојан Баралић
- 18 Хранислав Прибаковић
- 19 Јелена Милосављевићева

б) *Ученици који имају да понове испите*

- 1 Лука Антић из немачког језика;
- 2 Љубиша Тодоровић из нем. језика;

3	Михаило Лукић из рачуна;	10	Радомир Михаиловић из Географије и Геометрије;
4	Михаило Чолић из Геометрије;	11	Светолик Васиљевић из Географије;
5	Милан Павловић из рачуна;	12	Стана Лепевићева из рач. и Геомет.
6	Миливоје Илић из рачуна и Геомет.	13	Стана Миљковићева из Геометрије;
7	Милован Нешић из Географије;	14	Стојан Лапчевић из Геометрије;
8	Милош Митровић из Геометрије;	15	Страшимир Ружић из рач. и Геомет.
9	Радомир Вукомановић из Геометрије;		

в) *Ученици који имају да понове разред*

1	Милорад Мишић	3	Сима Вуковић
2	Сава Кнежевић	4	Чедомир Станојевић

г) *Ученици који су оставили школу у току године: 1 Љубомир Поповић*

III РАЗРЕД

а) *Прелазе у старији разред:*

1	Алекса Димитријевић	9	Јеротије Милојевић
2	*Божидар Милићевић	10	Јован Аћимовић
3	*Божидар Мирић	11	*Јосиф Анђелковић
4	Василије Сабовљевић	12	Константин Димитријевић
5	Драгиња Рајићева	13	Лазар Настасијевић
6	*Душан Матејић	14	*Љубиша Винтер
7	Душан Трипковић	15	*Маринко Петровић
8	Живка Поповићева	16	*Милан Ђирић

- 17 *Миодраг Ибровац
- 18 Миодраг Пантелић
- 19 *Мирко Маринковић
- 20 Михаило Бешевић
- 21 *Михаило Павловић

б) *Да понове испите:*

- 1 Василије Миленковић из немач. јез.;
- 2 Владимир Спасић из срп. и нем. јез.;
- 3 Драгомир Вучковић из немачког јез.;
- 4 Драгослав Стојадиновић из немачког језика и физике;
- 5 Драгутин Лукић из нем. јез. и Геом.;
- 6 Драгутин Томић из Геометрије;
- 7 Ђорђе Дреновац из српске историје;
- 8 Јанаћко Димитријевић из физике;
- 9 Рањел Тодоровић из физ. и рачуна;
- 10 Сретен Ђорђевић из рач. и Геометр.;
- 11 Велимир Павловић из немачког јез.;

в) *Нису полагали све испите:*

- 1 Агагон Стајић
- 2 Драгић Максимовић
- 3 Драгиша Узуновић
- 4 Тихомир Минић

г) *Да понове разред:*

- 1 Богољуб Ђорђевић
- 2 Драгољуб Јоксимовић
- 3 Душан Љ. Николић
- 4 Јован Миловановић
- 5 Петар Протић
- 6 Радосав Радосавић
- 7 Сава Милојевић
- 8 Сава Радосављевић
- 9 Светислав Краговић
- 10 Сретен Милосављевић

а) *Оставили школу у току године:*

1 Аврам Врачаричић	6 Лепосава Врачевићева (отишла у други завод)
2 Владимир Петровић	7 Милан Рачић
3 Драгиња Врачевићева (отишла у други завод)	8 Радје Игњатовић
4 Душан Динић	9 Сретен Милошевић
5 Живан Милићевић	

б) *Губе право на даље школовање:*

1 Владимир Дојчиновић	3. Чедомир Тодоровић
2 Драгољуб Алексић	

IV РАЗРЕД

а) *Прелазе у старију разред*

1 Бранко Аћимовић	8 Светолик Станковић
2 Владимир Симић	9 *Станислав Х. Павловић
3 *Живојин Мировановић	10 Хранислав Кожетинац
4 Јован Живадиновић	11 *Милорад Луковић
5 *Љубисав Дамјановић	12 Драгомир Атанасијевић
6 *Миладин Маринковић	13 Душан Михаиловић
7 *Светолик Илић	

б) *Да понове испите:*

1 Велимир Милосављевић из Алгебре;	2 Војислав Ђорђевић из Географије;

- 3 Војислав Лазаревић из српског немачког језика;
- 4 Драгољуб Стевановић из немачког језика и Геометрије;
- 5 Драгомир Јафовић из Геогр. и Хемије;
- 6 Душан Јодић из немачког језика;
- 7 Живојин Прибаковић из српског јез. и Хемије;
- 8 Јанићије Ковачевић из Хемије;
- 9 Јован Петковић из Хемије;
- 10 Милан Илић из Алгебре;
- 11 Милан Лазовић из Хемије;

в) *Да понове разред:*

- 1 Александар Југовић
- 2 Душан Јовановић
- 3 Коста Јанечек
- 4 Љубодраг Нешић

- 12 Милан Мијушковић из Хем. и Геом.;
- 13 Милан Поповић из Хемије и Алгебре;
- 14 Никола Поповић из Хемије и Геом.;
- 15 Петар Миљковић из Географије;
- 16 Сава Јеремић из Хемије;
- 17 Сава Поповић из Хемије и Алгебре;
- 18 Светозар Поповић из Географије;
- 19 Славко Богојевић из Хемије;
- 20 Христифор Васовић из Хемије;
- 21 Чedomир Аћимовић из Алгебре;
- 22 Радомир Николић из Геогр. и Хемије.

- 5 Милутин Маринковић
- 6 Радосав Јовановић
- 7 Тома Николић

г) *Осталим школу у току школске године:*

- 1 Божидар Тошић
- 2 Живојин Васовић
- 3 Јеврем Ивановић
- 4 Михаило Грујић
- 5 Милош Даниловић
- 6 Роксанда Грабовчева (у други завод)

V РАЗРЕД

а) Прелазе у старију разред:

- 1 Бранимир Срегеновић
- 2 *Драгомир Бешевић
- 3 *Душан Весић
- 4 Милан Николић
- 5 Милан Павловић
- 6 Михаило Ристић
- 7 Михаило Петровић
- 8 Милорад Белотрепић

- 9 Милош Јовичић
- 10 Петар С. Јовановић
- 11 Смиљко Спасић
- 12 Стојан Глигоријевић
- 13 Тихомир Јовановић
- 14 Чедомир Благојевић
- 15 Светислав Радовановић
- 16 Стојан Симић.

б) да ионове испите:

- 1 Андреја Поповић из лат. јез;
- 2 Божидар Николић из нем. и франц. јез.;
- 3 Војимир Антић из литерарних облика;
- 4 Драгољуб Симић из Алгебре;
- 5 Јован Првановић из лат. јез. и Геом.;

- 6 Лазар Трифуновић из франц. јез.;
- 7 Милан Радојевић из лат. јез.;
- 8 Милош Павловић из Геолог. и Минерал.
- 9 Пребраг Благојевић из лат. јез. и Алгеб.
- 10 Перивоје Илић из латинског јез.;

в) Нису полагами све испите:

- 1 Живојин Илић
- 2 Светозар Арсеновић

- 3 Петар Жикић

г) Да ионове разред:

- 1 Драгомир Николајевић

- 2 Илија Вукадиновић

- 3 Милан Миљковић
- 4 Ника Глигоријевић

- 5 Петар Петковић
- 6 Светислав Илић.

а) Оставили школу у току школске године:

- 1 Богдан Богдановић (отиш. у др завод)
- 2 Божидар Јовановић
- 3 Вујица Петковић
- 4 Душан Путниковић (у други завод)
- 5 Љубисав Петровић
- 6 Михаило Неготинац
- 7 Миливоје Гагић
- 8 Петар Шошић
- 9 Светолик Урошевић (у други завод)
- 10 Милан Петковић (у други завод)

VI РАЗРЕД

а) Прелазе у старију завод:

- 1 *Аксентије Брачинац
- 2 Алекса Јанковић
- 3 Божин Симић
- 4 Владимир Јанићијевић
- 5 Дамјан Митровић
- 6 *Драгомир Тодоровић
- 7 Душан Стаменковић
- 8 Душан Стошић
- 9 Јован Тодић
- 10 *Лазар Ћирић
- 11 Милутин Ивановић
- 12 *Михаило Дојчиновић
- 13 Михаило Марковић
- 14 *Обрад Лазаревић
- 15 Петар Ј. Јовановић
- 16 Радомир Предић
- 17 Никола Илић.

б) Да понове испите:

- 1 Бордоје Бешевић из франц. јез;
- 2 Вељко Атанацковић из франц. јез. и Алгебре;

- 3 Живојин Петровић из Зоологије и Алгебре; 6 Петар Петровић из француског јез.
- 4 Јања Констиндиновић из франц. јез; и Алгебре;
- 5 Милован Петровић из Геометрије; 7 Бошко Илић из лат. и франц. јез.;

в) *Нису полагали све испите:*

- 1 Димитрије Митровић
- 2 Миладин Николић
- 3 Светозар Ђорђевић
- 4 Светомир Новаковић
- 5 Живко Павловић

г) *Да понови разред:* 1 Витомир Алексић

а) *Оставили школу у току школске године:*

- 1 Александар Тодоровић
- 2 Властимир Пршић
- 3 Драгољуб Матић
- 4 Драготир Матић
- 5 Миливоје Петровић
- 6 Миливоје Радоњић
- 7 Милош Поповић
- 8 Радосав Ђорђевић
- 9 Драгомир Скубић

VII РАЗРЕД

а) *Прелазе у старију разред:*

- 1 Аладар Брунети
- 2 *Владимир Петковић
- 3 *Владислав Миљковић
- 4 Марисав Јоксимовић
- 5 *Милан Симоновић
- 6 Мита Дилбер
- 7 Момчило Паптровић
- 8 *Светислав Милутиновић

9 Стеван Аџимовић
10 Трифун Кацлеровић

11 Владислав Петковић
12 Илија Милутиновић

б) *Да понове испите:*

1 Божидар Стојиљковић из Геометрије;
2 Војислав Вујић из лат. јез. и физике;
3 Драгољуб Јаковљевић из лат. јез;
4 Душан Трифунац из лат. јез. и Геом.
5 Милав Поповић из физике;
6 Милан Танасијевић из лат. јез.;

в) *Није полагао све испите:* 1 Милан Ратајац

г) *Оставили школу у току школске године:*

1 Александар Вучковић (отишао у др. завод)
2 Милутин Илинкић (отиш. у др. завод)

Напомена. Ученици, код чијих имена стоји звездица, награђени су књигама за одлично и врло добро учење и примерно понашање. —

ХII. Наредба за нову школ. годину.

Према распису г. Министра просвете од 1. Августа 1896. Пбр. 9251 објављује се ово:

1. Ученици, који желе ступити у I. разред гимназије, дужни су пријавити се директору са сведоџбом о свршеном IV. раз. основне школе и *крштеницом*: 16., 17 или 18. Августа. Пријаве после тога рока не вреде.

2. У истом року дужни су пријавити се и они *гимназијски* ученици који имају положити *поновне и накнадне испите*, поневши собом одмах и прописану таксу у маркама и то: за *поновни* испит за сваки предмет по 3 *динара*, а за *накнадни* испит за сваки предмет по 5 *динара* или *уверењ о сиромаштини*. —

3. Пријамни испит држаће се од 19. до 22. Августа закључно.

4. Поновни и накнадни испит полагаће се од 24. до 28. Августа закључно. —

5. Уписивање ученика у *све старије разред*е извршиће се 29, 30 и 31. Августа закључно. —

6. Предавања почињу 1. Септембра. —

28. Јуна 1898. год.

у Крушевацу.

ДИРЕКТОР КРУШЕВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Дим. Ј. Милојевић.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Његово Преосвештенство, епископ Нишки г. *Никанор*, изволео је обогатити књи-

жницу крушевачке гимназије са 5 својих дела на *српском* и *немачком* језику; сем тога послао је за наставнике 15 ком. своје „*Архиепископске посланице*“ а за награду одличних и врло добрих ученика крушевачке гимназије 10 књига махом својих дела. —

Наставничко особље са ученицима крушевачке гимназије, препоручујући се светим молитвама и љубећи десницу преосвећенога дароваоца овим Му изјављује топлу захвалност.

Бр. 251

4. Јуна 1898. год.

Крушевац.

У име наставника и ученика
ДИРЕКТОР КРУШЕВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Дим. Ј. Милојевић.
